

„ЗАТВЕРДЖУЮ”
Ректор Національного
університету біоресурсів і
природокористування України
проф. _____ С.М. Ніколаєнко
“ _____ ” _____ 2020р.

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

1. Загальні положення

1. 1. Організація виховної роботи у вищому навчальному закладі

Зміни, що відбуваються у нашому суспільстві, спричинені ними гуманістичні та демократичні зрушення у ідеології, науці та культурі потребують формування та змістовного наповнення виховної роботи, яка має стати основою підготовки студентської молоді до самостійної, активної та творчої життєдіяльності у нових соціальних та культурних умовах, формуванням особистості свідомого громадянина України.

Потреба у впровадженні оновленої виховної роботи обумовлена необхідністю приведення виховного впливу у відповідність до нової системи ціннісних орієнтацій та соціальних нормативів, які визначають духовний розвиток України у третьому тисячолітті. Саме людина, її права та обов'язки, запити мають перебувати у центрі уваги держави та суспільства.

Стратегічною метою демократичної держави є ідея олюднення усього простору соціальних відносин. Домінуючою тенденцією виховного впливу є свідома діяльність студентів, що керуються критеріями знання, професіоналізму, усвідомленням власної відповідальності як за себе, так і за суспільство в цілому. Саме завдяки виховній роботі у вищій школі готується нова генерація української інтелігенції, ядро національної інтелектуальної еліти.

Особливого значення виховна робота для перехідного суспільства, яке відчуває на собі тягар кризових негараздів. Загострення соціально-економічних проблем, недосконалість правової та нормативної бази, відсутність дієвих механізмів державної підтримки молоді в період її соціального становлення та розвитку значно ускладнити процеси відновлення інтелектуального потенціалу трудових ресурсів держави, негативно позначилися на матеріальному становищу молоді сім'ї, здоров'ї, фізичному та духовному розвитку молодих громадян, призвели до зростання безробіття серед молоді, загострення криміногенної ситуації в Україні.

Процес становлення незалежної демократичної України з її прагненням стати повноправним членом європейської спільноти передбачає всебічне утвердження в суспільному та індивідуальному бутті цивілізованого життя на основі загальнолюдських цінностей та духовних, моральних і культурних засад життя українського народу. Тому мета сучасного освітнього процесу - не тільки сформувати необхідні компетенції, надати ґрунтовні знання з різних предметів, а й формувати громадянина, патріота, інтелектуально розвинену, духовно і морально зрілу особистість, готову протистояти асоціальним впливам, вправлятися з особистими проблемами, творити себе і оточуючий світ.

У цей час виховна робота, що проводиться в університеті, покликана захистити майбутніх спеціалістів від негативних для їх фізичного, морально-психологічного розвитку факторів та формувати гуманістичні цінності орієнтації сучасних студентів.

Головною ознакою сучасної методики виховної роботи є забезпечення самостійного мислення, здатності на нестандартні рішення (інноваційний стиль мислення), вільно орієнтуватися у складних обставинах суспільного та особистого життя.

Основою здійснення виховного процесу в Університеті є система загальнодержавних актів, які регулюють широке коло суспільних відносин; по-друге, предмет нормативно-правового забезпечення виховного процесу в Університеті України складають його цілі, принципи, завдання, форми та методи, правовий статус суб'єктів у цій сфері, порядок взаємодії між ними, контроль за якістю виховного процесу та організаційно-правові основи його забезпечення.

1.2 Теоретична модель особистості сучасного студента

На основі наукових досліджень було досліджено та узагальнено особливості характеру та поведінки сучасного студента, особистість якого характеризується такими ознаками:

- відкритість новому досвіду, вмотивованість до радикальних змін та інновацій;
- готовність до різноманітності висловлювань та обґрунтування власного погляду з одночасною толерантністю до інших;
- успішна адаптація до соціуму, толерантність у разі непередбачуваності;
- тверда впевненість у вирішенні багатьох проблем і суспільних викликів методами суб'єктивної сили переконання;
- прогностичність та перцептивність, динамізм особистості;
- довіра до соціального порядку, віра в стабільне і забезпечене майбутнє;
- відчуття суттєвої нерівності у розподілі благ, цінностей, привілеїв, яка потребує певної винагороди за відповідну працю і заслуги ("розподілена справедливість");
- прагнення до конкурентоздатності, самовдосконалення, отримання вищої освіти за умови євроінтеграції;
- повага гідності інших людей, шанування та емпатійне ставлення до тих, хто потребує уваги.

Такий узагальнений портрет випускника університету ХХІ століття буде сприяти формуванню висококваліфікованого і конкурентоздатного фахівця, всебічно та гармонійно розвинутої особистості.

2. Нормативно-правова база організації виховного процесу в умовах ЗВО

2.1. Виховна робота базується на ряді концептуальних положень Конституції України, законах України „Про освіту”, „Про вищу освіту”, „Про соціальну роботу з дітьми та молоддю”, „Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні”, Державної національної програми „Освіта”, на Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти в Україні, стержнем якої є національна ідея, яка грає роль консолідуючого фактору в розвитку суспільства, яка направлена на виробку активної життєвої позиції людини, Концепції громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності, Національній доктрині розвитку освіти України у ХХІ столітті, Концепції національного виховання молоді й студентів, Присяги студента Національного університету біоресурсів і природокористування України.

2.1.1. Ключовим нормативним документом у сфері освітньої політики щодо виховання є наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 31.10.2011 N 1243, яким затверджено Основні орієнтири виховання учнів 1 - 11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України. Програма розрахована на весь період виховної діяльності з учнями конкретного класу з урахуванням вікових, індивідуальних та психолого-педагогічних особливостей учнів (для роботи з учнями 1 - 4, 5 - 9 та 10 - 11 класів). Метою Основних орієнтирів виховання є створення цілісної моделі виховної системи на основі громадянських та загальнолюдських цінностей. Зміст виховної діяльності необхідно будувати у відповідності до наступних ключових ліній: ціннісне ставлення до себе; ціннісне ставлення до сім'ї, родини, людей; ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави; ціннісне ставлення до праці; ціннісне ставлення до природи; ціннісне ставлення до культури і мистецтва.

2.1.2. Зосереджуємо увагу на **підвищенні рівня превентивної роботи** у виховній роботі.

Превентивне виховання забезпечується на законодавчому рівні Законом України від 26.04.2001 N 2402-III “Про охорону дитинства”; Законом України від 21.06.2001 N 2558-III “Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю”; постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 р. “Про затвердження Державної цільової соціальної програми зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення на період до 2012 року”, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22.11.2010 р. N 2140 “Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері протидії поширенню наркоманії, боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів на 2011 - 2015 роки”, постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2012 р. N 350 “Про затвердження Державної цільової соціальної програми протидії торгівлі людьми на період до

2015 року”, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2011 року N 1209 “Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень на період до 2015 року”.

Основні завдання профілактики правопорушень визначені наказом від 03.08.2012 N 888 “Про затвердження Плану заходів Міністерства освіти, молоді та спорту щодо профілактики правопорушень серед дітей та учнівської молоді на період до 2015 року”.

2.2. Організація виховного процесу здійснюється структурними підрозділами університету (факультетами, кафедрами, відділеннями, центрами, клубами тощо). Основним нормативним документом, що визначає організацію виховного процесу в конкретному напрямку кваліфікаційної підготовки, є Концепція національного виховання студентської молоді де сформовано основні принципи національного виховання, його мету та завдання. Визначено основні напрями національно-виховної діяльності, а саме: національно-патріотичне, інтелектуально-духовне, громадянсько-правове, моральне, екологічне, трудове та фізичне. Відведено особливу роль органам студентського самоврядування., “Концепції формування ціннісних орієнтирів студента НУБіП України”, „Присязі студента НУБіП України”.

Організація виховної роботи здійснюється за допомогою ректорату, Навчально-наукового центру виховної роботи і соціального розвитку, директоратів, деканатів, кафедр, наставників, викладачів, студентського самоврядування і активності самого студента, що, в свою чергу, формує багатогранну, цілісну, всебічно розвинену особистість.

У своїй діяльності ректорат керується Конституцією України, чинним законодавством України, постановами Верховної Ради України, декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, нормативними документами, наказами та рішеннями Міністерства освіти і науки України, а також цим Положенням.

3. Основні принципи виховної роботи

Ректорат у своїй діяльності базується на таких **принципах**, як:

- системність процесу виховання;
- безперервність і спадкоємність у вихованні;
- єдність історичного, національного та загальнолюдського у вихованні;
- розвиток національної свідомості, прищеплення любові до свого народу, поваги до його культури, традицій, звичаїв, а також поваги до культури інших народів, оволодіння цінностями української та світової культури в усіх сферах життєдіяльності;
- гуманітаризація, гуманізація виховання; єдність навчання та виховання;
- співробітництво, партнерство, взаємодія між викладачем і студентом, що сприяє поглибленому процесу навчання, перетворенню студента в активного суб'єкта навчання та виховання; індивідуалізація виховного процесу – діалектичне поєднання індивідуальних і колективних форм. Переорієнтація з безпосереднього колективного впливу на індивідуальні форми виховної роботи;
- інтеграція традиційних і нових форм виховної роботи;

- гармонізація родинного та суспільного виховання, що базується на поєднанні й координації виховних зусиль родини та ЗВО;
- формування творчої активності, самодіяльності студентської молоді, що проявляється в поєднанні педагогічної майстерності з ініціативою та самодіяльністю студентів, у ствердженні життєвого оптимізму та розвитку навичок позитивного мислення;
- активізація студентського самоврядування; формування в усіх підрозділах і структурах НУБіП України особливого мікроклімату теплоти й довіри, доброзичливості та взаєморозуміння, співробітництва та взаємодопомоги, спрямованих на створення внутрішньої єдності всіх членів колективу та взаємної підтримки один одного на всіх рівнях;
- системне формування особистості майбутнього фахівця через вплив усіх функціонуючих у НУБіП України структур і підрозділів як у навчальний, так і позанавчальний час;
- світський характер виховної роботи серед студентської молоді, несумісний з пропагандою насильства, жорстокості, людиноненависницьких теорій.

4. Мета і зміст виховного процесу, виховні засоби і виховна інфраструктура НУБіП України:

4.1. Основна мета виховної роботи вищої школи полягає, передусім, у забезпеченні національного характеру і спрямованості навчання, розвитку почуття любові до свого народу, шанобливого ставлення до його культури, мови і традицій, у вихованні почуття національної гордості і гідності вихованців. Чи не найважливішою метою навчально-виховного процесу є виховання інтелігентності вихованців університету, що включає як професійну, так і моральну, політичну, правову, естетичну, екологічну, світоглядну культуру особистості. **Мета виховання в Університеті** визначається розвитком високого професіоналізму майбутніх спеціалістів, їхньої готовності до ринкових норм життя, самостійності мислення, а також формуванням духовності, що полягає у становленні високих морально-етичних життєвих норм поведінки в самому широкому спектрі стосунків особистості, сприяння створенню оптимальних умов для творчого розвитку особистості студентів, формування її соціально-громадського досвіду, професійно-особистісних якостей, гармонії взаємин у суспільстві.

4.2. Для організації виховного процесу у вищому навчальному закладі створюється і функціонує відповідна **інфраструктура**: ректор, проректор з навчальної і виховної роботи, директор ННЦ ВР і СР, Рада виховної роботи, директорати, деканати, професорсько-викладацький колектив, заступники директорів інститутів/деканів факультетів з виховної роботи, наставники курсів, наставники студентських академічних груп, студентська організація студентів, студентські організації інститутів та факультетів, студентські ради гуртожитків, вихователі гуртожитків, наукові бібліотеки, клуби, студентські спортивні

об'єднання, колективи художньої самодіяльності, різного роду соціальні служби тощо.

Робота всіх учасників інфраструктури підпорядкована і об'єднана загальними принципами виховної роботи серед яких системність, послідовність і наступність, єдність логічного, історичного, національного і загальнолюдського у вихованні, принцип гуманітаризації і гуманізації освітнього процесу, співробітництва і партнерства у взаємодії між викладачами і студентами, принцип індивідуального підходу у вихованні тощо.

Суть роботи **виховної інфраструктури Університету** полягає у визначенні тих виховних засобів, які є в арсеналі ректора, директорів інститутів, деканів факультетів, наставників, викладачів та інших учасників навчально-виховного процесу. Серед них слід вбачати сам заклад, його імідж, популярність, внутрішнє оздоблення, де виховну функцію виконує оформлення та його стан. Студент має пишатися із перебування і здобуття освіти в навчальному закладі, знати його історію, популяризувати, примножувати шану свого університету.

4.3. Фундаментальним **виховним засобом університету** виступає сам **зміст освіти**, його природничо-науковий і особливо гуманітарний цикл навчальних дисциплін. Реалізація **виховної місії предметів гуманітарного циклу** знову ж таки лягає на плечі **викладача**, що пробуджує бажання та енергетику вихованців до самовдосконалення та самовиховання, усвідомлюючи відповідальність перед собою і суспільством за свою приналежність до наукової еліти суспільства.

Серед важливих засобів виховання є **новітні інтерактивні методи і технології навчання** в цілому **особливості організації** освітнього процесу.

4.3.1. Вирішальним виховним засобом є **слово і приклад викладача**, його інтелігентність, солідність і впевненість, уміння непоказово зацікавити студентів змістом освітнього матеріалу. Особливого значення набувають вступні лекції. Якраз вони мають бути об'єктом уваги директоратів та деканатів. В процесі освітнього спілкування викладач виявляє прихильників своїх ідей, з яких згодом поповнює гурт наукової школи. Лектор-викладач є носієм так званої виховальної інформації, яка непомітно живе у змісті його лекційного матеріалу. Зв'язок наукових знань із життям, переконливі життєві приклади суттєво коректують погляди і навіть переконання студентів. Разом із тим, у житті трапляються різні типи реагування вихованців на виховну інформацію викладача. Передусім це конструктивне та реконструктивне реагування, тобто, той щасливий випадок, коли вихованець сприймає виховну інформацію, включає її в зміст своїх відношень, нарешті змінює певні свої позиції. Поряд із цим є пасивне, байдуже і навіть, конфліктне реагування, тобто, коли вихованець явно чи неявно відсторонює виховну інформацію, як ту, що суперечить його позиції. Такі випадки мають бути об'єктом уваги і негласливого реагування виховної інфраструктури деканату того чи іншого факультету.

4.3.2. Важливим виховним засобом Університету є **студентський колектив**, що розпочинає своє функціонування зі студентської академічної групи, продовжується студентським колективом курсу, інституту, факультету і

університету в цілому. Виховна суть студентського колективу в наданні можливості утвердити або переосмислити молодою людиною свій соціальний статус, в утвердженні чеснот і цінностей. Творче ставлення до навчання, прояв наполегливості (постійна готовність до занять, праця в науковій бібліотеці, зростаюча компетентність) завжди фіксуються в студентському гурті. Студент радіє успіху в навчанні, що формує основу його власної гідності. Успіх у навчанні має бути поміченим відповідними особами виховної інфраструктури Університету.

5. Основні завдання і напрями організації виховного процесу у вищому навчальному закладі як важлива складова навчально-виховного процесу для досягнення мети виховання:

5.1. Гуманітарна освіта - головне завдання виховання студента. Головним завданням у виховній роботі є гуманітарна освіта майбутніх фахівців народного господарства. Саме фахівці - викладачі покликані професійно, творчо розвивати концепцію виховної роботи, адекватної потребам часу та здійснювати її практично у навчально-виховному та дослідницьких процесах. Гуманітарна освіта носить національний характер. Це забезпечується шляхом змістового розгляду в навчальних дисциплінах таких сюжетів та проблем як: національне відродження в контексті історичного досвіду, національна історична пам'ять: теорема націй, етно національних відносин (етнічна територія українського народу, Батьківщини, етнічність, національна гідність, свідомість, ідеали), державно-правові аспекти національного відродження, проблеми етно національної політики, духовно-культурне відродження, національне виховання.

Важлива функція гуманітарної освіти - виховання у молоді особі високий гуманістичних якостей: людяності, поваги до людей, людської гідності, культури спілкування цивілізованого співжиття. Гуманітарна освіта спрямована на збереження та зміцнення традицій, єдності поколінь, етносів, націй та народностей, що проживають в Україні. Вона базується на визначенні цінностей кожної людини, свободі вибору, захисту права особистостей на власний спосіб самореалізації. Основними структурними елементами гуманітарної освіти є: українознавча підготовка, еколого-природнича підготовка, економічна підготовка, правова освіта, етична та естетична освіта, система знань та навичок здорового способу життя.

5.2. Не порушити сподівання студента у правильності вибору освітнього закладу, професії, за необхідності провести відповідні корекції. Переконати першокурсників про винятковий період їхнього життя, унікальну можливість у студентські роки надолужити упущене в інтелектуальній роботі над собою, у самовихованні інтелігентності і наукової приналежності, здатності до постійного самовдосконалення.

5.3. З основного педагогічного кредо К. Ушинського випливає: коли ми хочемо виховувати особистість у всіх відношеннях, потрібно знати її у всіх відношеннях. Тож необхідно вивчати вихідні інтелектуальні та інші можливості студента, знати його нагальні потреби, не полишати наодинці зі своїми

проблемами, запобігати негативізму і запущеності в навчанні.

5.4. Турбуватися про студента щодо поселення і умов проживання, про здоров'я і здоровий спосіб життя, раціональні умови навчання і відпочинку, заняттям спортом і культурним зростанням.

5.5. Найважливішим виховним завданням університету є турбота про створення багатого духовного життя колективу та особистості. Коли, за переконанням В. Сухомлинського, пробуджуються, розвиваються і задовольняються інтелектуальні, професійні, моральні, естетичні та інші інтереси і кожний студент на рівні своїх можливостей отримує задоволення від навчання. Цей постулат означає: кожний студент має бути сильним у принаймні певному навчальному предметі, що формує його основу гідності. Надзвичайно важливо слідкувати і домогтися того, аби кожен зі студентів досяг успіху в навчанні. Успіх, у свою чергу, формує внутрішньо-спонукальний мотив для навчання. За таких умов виникає студентська взаємоповага. Навчання стає важливою і превалювальною діяльністю, тож такого студента важко збити на манівці, віднайти примарну альтернативу навчання.

5.6. Важливим виховним завданням вищої школи є створення системи консультування студентів, що вже функціонує в багатьох університетах України. Цю функцію може виконувати підготовлений до цієї роботи наставник або представник деканатської комісії. В майбутньому – це тьютор, до функції якого входить систематичне багаторічне спілкування наставника-викладача із малою групою вихованців з навчально-наукових та інших питань студентського буття.

5.7. Необхідним виховним завданням закладу вищої освіти наразі є створення дієвого зв'язку університету з батьками студентів. Це символізує реальну відповідальність університету за долю своїх вихованців і врешті випускників. З іншого боку, форма зв'язку батьків студента і деканатом породжує почуття спільної відповідальності за підготовку спеціалістів вищої кваліфікації.

5.8. Виховним завданням, що символізує наближення вищих навчальних закладів України до європейських стандартів відповідно з Болонськими домовленостями, є розвиток демократичних засад навчально-виховного процесу. Вони проявляються в трьох основних напрямках – *управлінському*, що зумовлює розвиток студентського самоуправління; *змістовому*, що передбачає право студентів на визначення змісту освіти, вибір навчальних предметів і навіть викладача; *процесуальному*, що передбачає демократичні зміни у стосунках викладач-студент, студент-студент і студент-навчально-виховний процес. Перші стосунки передбачають виховання співтворчості і співпраці студента й викладача. У другому випадку – виховувати почуття толерантності і взаємоповаги студентів. І третє -форма демократичних перетворень у сучасній вищій школі має завдання виховати високий рівень особистої відповідальності студентів за якість навчання.

5.9. Умовно останнім і надто важливим завданням сучасного університету є подолання дефіциту викладача, що здатний пробудити інтерес студентів до навчання, викликати бажання студентів до співпраці і співтворчості. Виховна

роль викладача полягає у створенні високого інтелектуального, морального та естетичного фону у навчальну процесі, що виступає оптимістичною основою подолання студентом навчальних забруднень, породжує стремління до самоосвіти й досягання успіхів у навчанні.

5.10. Пріоритетними в роботі щодо профілактики правопорушень серед молоді є:

- упровадження просвітницької діяльності, спрямованої на формування негативного ставлення до протиправних діянь: проведення тижнів правових знань; використання інтерактивних педагогічних технологій, зокрема ділові та рольові ігри, моделювання життєвих ситуацій, суспільних процесів та процедур, дискусії, робота в малих групах на аудиторних заняттях та у позанавчальній діяльності; впровадження студентського самоврядування у начально-виховний процес;

- ужиття заходів, спрямованих на підвищення моральності в суспільстві, правової культури громадян, утвердження здорового способу життя, запобігання проявам екстремізму, расової та релігійної нетерпимості: впровадження нових педагогічних комунікацій між усіма учасниками навчально-виховного процесу та перетворення навчальних закладів на зразок демократичного правового простору та позитивного мікроклімату;

- здійснення моніторингу ризиків виникнення всіх форм насильства серед студентської молоді, визначення причин тривожності та агресивності; розробка індивідуальних програм психолого-педагогічного супроводу проблемних студентів;

- залучення студентів, схильних до девіантної поведінки, до участі в заняттях-тренінгах соціально-психологічної служби тощо;

- проведення керівниками навчальних закладів аналізу виконання Правил внутрішнього розпорядку та доповнення їх на предмет заборони принесення в навчальний заклад вогнепальної, холодної зброї, алкогольних та тютюнових виробів, наркотичних засобів, порнографічної продукції; запровадження конкретних санкцій зі сторони керівництва навчальних закладів та студентської і батьківської громадськості до порушників встановлених правил;

- проведення профілактичної роботи з неблагополучними студентами, а також розроблення механізму екстреного реагування на факти порушень правил поведінки з метою недопущення їх у майбутньому;

- розгляд питань з профілактики правопорушень на нарадах директорів інститутів, деканів факультетів, заступників директорів інститутів, деканів факультетів з виховної роботи, студентської організації студентів, засіданнях “круглих столів”, серпневих педагогічних конференціях, координаційних радах по соціальному захисту і профілактиці правопорушень; забезпечення ефективного функціонування Центру соціально-психологічної служби Університету;

- розроблення карти психолого-педагогічного супроводу студентів, схильних до прояву девіантної, делінквентної поведінки, та запровадження її у якості обов’язкової документації практичного психолога та головного спеціаліста соціально-психологічної служби;

- узагальнення досвіду роботи щодо проведення корекційної роботи практичного психолога зі студентами з девіантною та делінквентною поведінкою та поширення його серед спеціалістів психологічної служби; обстеження психологами умов проживання студентів у гуртожитку, які потребують підвищеної психолого-педагогічної уваги, складання актів обстежень умов проживання відповідними комісіями;
- оформлення у навчальних корпусах куточків з прав людини та розміщення в них даних про організації, до яких можна звернутися з приводу порушення прав, **унеможливлення** доступу студентів через мережу Інтернет до сайтів, що не мають відношення до освітнього процесу (у тому числі до сайтів, на яких розміщено елементи порнографії й насильства, торгівлі людьми, розповсюдження наркотиків тощо);
- проведення спільно із правоохоронними органами педагогічного “всеобучу” та лекторіїв на правову тематику для студентів, наставників, лідерів молодіжного руху, надання їм теоретичних знань та практичних навичок, спрямованих на встановлення оптимального робочого мікроклімату, налагодження взаємин між наставниками, викладачами і студентами; виконання вимог Закону України “Про вищу освіту” у частині забезпечення конституційного права щодо здобуття професійної освіти, встановлення постійного контролю за відвідуванням студентами навчальних занять; залучення їх до громадської та волонтерської роботи; проведення просвітницьких та рекламних кампаній через засоби масової інформації з метою висвітлення досвіду роботи структурних підрозділів університету та громадських об’єднань щодо зазначеної проблематики;
- відпрацювання алгоритму взаємодії представників системи освіти з органами і службами, в компетенції яких визначені функції роботи з вказаною категорією молоді, у випадках скоєння правопорушення (злочину).

5.11. З огляду на проблему **профілактики жорстокості та насильства в дитячому та молодіжному середовищі** згідно затвердженого наказом від 30.12.2010 N 1312 Плану заходів щодо реалізації Національної кампанії “Стоп насильству” на період до 2015 року, розробити комплекс дієвих превентивних заходів серед студентських груп. У зв’язку з цим доречні такі форми роботи як тренінговий курс, волонтерські виступи, тематичні акції, флеш-моби, використання у навчальних заняттях просвітницької карткової гри “Стоп насильству” тощо.

5.12. Оскільки Україна на законодавчому рівні визнала важливість утвердження **громадянського суспільства** як гарантії демократичного розвитку держави, а засади державної політики щодо створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства визначено Конституцією України, Законами України “Про освіту”, Указом Президента України від 25 січня 2012 року N 32/2012 “Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні”, від 24 березня 2012 року N 212/2012 “Про Стратегію державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні”, Міністерством підготовлено основні напрями діяльності запровадження громадянської освіти і виховання в навчально-виховний процес навчальних

закладів у методичних рекомендаціях з громадянської освіти та виховання у навчальних закладах у 2012/2013 навчальному році (лист від 09.08.2012 N 1/9-557. Рекомендації розміщено на сайті МОНмолодьспорту www.mon.gov.ua та на сайті Інституту інноваційних технологій і змісту освіти www.iitzo.gov.ua.

5.13. Означені **виховні завдання вищої школи** окреслюють структуру успішної реалізації її виховної мети. В її складі принаймні **три компоненти**: *по-перше*, це *зміст діяльності*, в яку входить студент, доведена і усвідомлена студентом перспективність навчання, наявність сукупності заходів і засобів стимулювання студентів до навчання; *по-друге*, це *сам студент*, його здатність до розумової праці, нарешті виховуваність, тобто здатність продуктивно сприймати і приймати виховну інформацію; *по-третє*, *особистість викладача та інших учасників виховної інфраструктури ЗВО*, які непомітно засобами власного прикладу реалізують виховні завдання і виховну мету в сучасному вищому навчальному закладі.

У європейських країнах в переліку найпоширеніших термінів, що стосуються діяльності вищих закладів освіти поняття «виховання» у звичному для нас розумінні – «планомірного впливу на вихованця» застосовується надто обмежено. Це стосується лише дітей молодшого шкільного віку. В основі цього підходу лежить **принцип особистої автономії і високої поваги до прав людини**. Натомість це не означає, що в європейських університетах студенти лишаються уваги і опіки закладу вищої освіти. У більшості з них створені структури служб і консультацій з різноманітних проблем студентського життя. Проводиться поглиблене соціологічне дослідження пріоритетів і поглядів молоді, її ставлення до всіх важливих аспектів політичного й економічного життя країни, головних і другорядних аспектів повсякденного життя вищих закладів освіти. Дані анкетувань оприлюднюються. Турботливим ставленням до підготовки спеціалістів з вищою освітою є тьюторство, що поширене в більшості європейських університетів. Воно свідчить про уважне ставлення держави у збереженні і примноженні інтелектуального потенціалу суспільства, що переконливо стає найпродуктивнішою виробничою силою.

Суть виховного процесу у закладі вищої освіти – у створенні найсприятливіших умов для виховання спеціалістів з вищою освітою, плекання інтелектуальної еліти суспільства.

6. Організаційно-методична робота семінару наставників

6.1. Діяльність наставників академічних груп

Історично склалося, що реалізація виховної роботи у студентських групах здійснюється через семінар наставників. Семінар наставників існує в університеті з 1996 року. Це управлінська ланка, яка взаємодіє з іншими в системі позааудиторної виховної роботи і забезпечує її організацію на рівні студентської академічної групи.

Діяльність наставників здійснюється на підставі Статуту університету, Концепції освітньої діяльності НУБіП України, Концепції виховної роботи з урахуванням особливостей і традицій університету. Зміст діяльності визначається такими основними документами: законами України «Про освіту»,

«Про вищу освіту»; Державною національною програмою «Освіта. Україна XXI сторіччя»; «Концепцією виховання дітей та молоді в національній системі освіти»; «Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті»; «Тимчасовим положенням про організацію освітнього процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців»; відповідними інструктивно-методичними документами Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, а також положеннями, розробленими структурними ланками університету.

Робота семінару наставників академічних груп. Семінар наставників організується з метою координації зусиль керівництва університету та професорсько-викладацького складу з підвищення ефективності навчально-виховної роботи зі студентами Університету. Семінар наставників працює як колективний дорадчий орган при Навчально-науковому центрі виховної роботи і соціального розвитку Університету, рішення якого носять рекомендаційний характер. Роботу семінару направляє та координує проректор з навчальної і виховної роботи університету через директора ННЦ ВР і СР, заступників директорів інститутів, деканів факультетів з виховної роботи Університету.

Основними завданнями семінару наставників є:

- визначення завдань з виховної роботи на навчальний рік;
- удосконалення системи роботи наставників, активного виховного впливу їх на студентів;
- покращення якості складання планів роботи наставників кафедр на семестр, навчальний рік;
- проведення обміну досвідом роботи наставників у навчальних групах;
- планування та проведення занять із наставниками за спеціальною тематикою.

До складу семінару наставників можуть входити: проректор з навчальної та виховної роботи, директор навчально-наукового центру виховної роботи і соціального розвитку, директор інституту та декани факультетів університету, заступник директора інституту та факультету з виховної роботи, наставники. Голова семінару наставників призначається ректором. На засіданні семінару наставників голова виконує такі обов'язки:

- знайомить членів семінару з основними завданнями Університету на семестр та його підсумками, особливостями навчання студентів університету на різних курсах, умовами проживання студентів у гуртожитку, на приватних квартирах тощо;
  - спільно з деканами факультетів дає стислу характеристику студентів;
  - доводить план навчально-виховної роботи (на семестр, рік) зі студентами та план проведення занять з наставниками.
- На засіданнях семінарів також проводяться такі заходи:
- заслуховуються звіти роботи наставників за семестр з питань здійснення або контролю за складанням та виконанням студентами індивідуальних навчальних планів, обмінюються досвідом роботи з інших напрямків їх діяльності;
  - обговорюють кандидатури старост та активів навчальних груп;

- обговорюють кандидатури для подання до іменних стипендій та інших форм морального та матеріального заохочення студентів;
- узгоджують методичні прийоми впливу на окремих студентів з метою набуття ними певних умінь і навичок у навчальній роботі та формування необхідних рис характеру.

Засідання семінару наставників проводяться 1-2 рази на семестр та оформлюються протоколами. Пропозиції та рекомендації семінару наставників, спрямовані на удосконалення навчально-виховного процесу студентів, голова семінару доводить до ректора університету. Підсумки роботи семінару наставників періодично заслуховуються на вчених радах університету, інститутів, факультетів, на ректораті (за необхідності).

Наставники академічних груп призначаються наказом ректора за поданням директорів інститутів, деканів факультетів.

Наставники спеціальностей призначаються розпорядженням директорів інститутів, деканів факультетів за поданням завідувачів випусковими кафедрами. Працюють наставники академічних груп - з академічними групами студентів. Термін перебування на посаді наставника академічної групи – 5 років навчання студентів закріпленої групи (згідно з розпорядженням директора інституту, декана факультету). Наставники, як правило, працюють з конкретними групами студентів протягом п'яти років.

6.2. Організаційно-методичні засади роботи наставника академічної групи

Організаційно-виховний вплив та послідовне надання допомоги студентам в опануванні ними наукових знань, умінь, навичок і на цій основі підготовка висококваліфікованих фахівців, формування всебічно і гармонійно розвинутої особистості, спроможної до самовдосконалення в суспільстві - основа роботи наставника академічної групи.

6.2.1. Методи та форми роботи наставника

Метод переконання, за допомогою якого формуються погляди, уявлення, поняття студентів, відбувається обмін інформацією (вплив, діалог, доказ, заклик, переконання тощо). *Метод стимулювання*, за допомогою якого організовується діяльність студентів і стимулюються позитивні її мотиви (завдання, доручення, вимоги, змагання, приклад, створення ситуацій успіху). *Метод оцінки і самооцінки*, за допомогою якого проводиться оцінювання вчинків, стимулювання діяльності, надання допомоги студентам у саморегуляції їх поведінки (заохочення, зауваження, ситуація довіри, контролю, самоконтролю, самокритики тощо).

У своїй роботі наставник використовує такі форми: організаційні (групова, індивідуальна); пізнавальні (вікторина, аукціон, диспут, конкурс, конференція та ін.); морального виховання (круглий стіл, акція милосердя, літературно-музикальний вечір, день кафедри, факультету).

Наставник у своїй діяльності повинен урахувати вплив на студентів таких чинників, як: урбанізація; постіндустріалізація; соціальна мобільність;

масова комунікація і культура.

6.2.2 Функції та принципи роботи наставника

Діяльність наставника має певні функції, а саме: аналітичну; організаційну; комунікативну; соціальну.

Аналітична функція передбачає планування та організацію виховної роботи студентської групи на підставі урахування наставником певних критеріїв; міжособистісних стосунків у колективі, мотивів навчальної та пізнавальної діяльності студентів, рівня їх інтелектуального розвитку, індивідуальних особливостей, соціально-побутових умов життя (останнє досліджується наставником спільно з профоргом групи), стану здоров'я, результатів навчання тощо.

Організаційна функція забезпечує надання необхідної допомоги студентському самоврядуванню, творчим групам, старості, профоргу групи.

Функція самореалізації реалізується в гуманістично-орієнтованій взаємодії "педагог-студент". Наставник академічної групи допомагає вихованцю в особистісному розвитку, засвоєнні та прийнятті суспільних норм, цінностей, дотриманні засад духовно повноцінного буття. Він бере на себе місію старшого колеги в оволодінні студентом позитивних соціальних ролей, використовуючи поза аудиторну виховну роботу як «ситуації соціального досвіду поведінки». Але й сам наставник виступає суб'єктом соціалізації, оскільки теж приймає та переробляє соціальний досвід, носієм якого є студентство. Отже, педагогічним способом соціалізації є множинність стосунків, які виникають не тільки у навчальному процесі, а й в організації виховної поза аудиторної роботи.

Завдання роботи наставника: професійна, соціально-психологічна і дидактична адаптація студентів; формування у студентів високої свідомості та активності; розвиток у студентів творчого мислення, уміння об'єктивно оцінювати явища суспільного життя, аргументовано вести діалог, відстоювати свої переконання; спонукання студентів на виконання конкретних завдань та досягнення поставленої мети; за необхідності корекція індивідуальних рис характеру студентів; проведення профілактичної роботи з попередження негативних проявів поведінки студентів; прищеплення студентам поваги до історії та традицій ЗВО, виховання у них відповідальності за виконання своїх обов'язків і результати навчання, за розпорядок в університеті, у гуртожитку; спонукання студентів до самовдосконалення; підготовка висококваліфікованих спеціалістів, здатних уміло застосовувати у своїй роботі засвоєні знання, підтримувати в колективі моральний клімат, організованість та правопорядок.

Дієвість та висока ефективність роботи наставника в навчальній групі досягається тільки за умови її побудови на підставі наступних основних принципів:

Принцип пріоритету загальнолюдських цінностей над усіма іншими, який відображає закономірно об'єктивну обумовленість виховання та передбачає, що всі виховні заходи, які проводяться в навчальній групі, у гуртожитку, усі дії

викладача-наставника і активу групи спрямовано на формування у студентів норм моралі, певних наукових поглядів і переконань.

Принцип комплексного підходу у вихованні, який має на меті вплив на всі грані особистості студента, щоб виховати його як висококваліфікованого фахівця.

Завдання наставника - поєднати всі зусилля і засоби у вихованні студентів для успішного вирішення комплексного завдання: підготовки майбутнього фахівця, формування його як творчої особистості.

Принцип диференційованого підходу з урахуванням індивідуальних особливостей студентів, який потребує від наставника проведення своєї роботи на підставі глибокого і всебічного вивчення студентів.

Принцип активності та самостійності, який вимагає такої організації виховної роботи, яка сприяє активності студентів, формуванню у них інтелектуальних і моральних якостей, розвиває ініціативу та організаторські навички.

Принцип виховання в групі та у колективі полягає в тому, що колектив навчально-академічної групи як основний осередок студентів ЗВО не тільки повинен об'єднувати їх для спільного виконання навчальних завдань, але й одночасно виступати як виховна сила. Лише в колективі та за його допомогою можна забезпечити кожному студенту всебічний розвиток, виховати і закріпити такі якості: усвідомлення національно-патріотичного обов'язку, почуття відповідальності, дружньої взаємодопомоги, уміння зіставляти свої особисті інтереси з державними.

Сила впливу наставника значно зростає, коли він виступає як старший член колективу та спирається у своїй виховній діяльності на актив і весь колектив своєї навчальної групи.

Принцип спадкоємності та перспективності, який визначає своїм завданням суворе дотримання спадкоємності у змісті, організаційних формах, методах та засобах виховної роботи і потребує від наставника точного обліку рівня сформованості окремих якостей особистості, професійних умінь та загального розвитку кожного студента. Формування особистості випускника - майбутнього фахівця повинно здійснюватись на основі плану навчально-виховної роботи наставника, складеного на весь період навчання студента у ЗВО.

Принцип визначення позитивного передбачає, що наставнику необхідно вміти знайти у своїх вихованцях задатки позитивних якостей та, спираючись на них, успішно вирішувати завдання формування особистості в цілому.

6.2.3 Обов'язки та права наставника академічної групи

Результатом діяльності наставника є набуття молодою людиною соціального досвіду поведінки, формування національної самосвідомості, ціннісних орієнтацій і розвиток індивідуальних якостей особистості.

Наставник не підміняє, а доповнює заходи, які проводяться керівництвом

університету і факультетів з навчання та виховання студентів, та працює у тісній взаємодії з ними.

Наставник зобов'язаний: спільно з активом групи скласти проект плану виховної роботи на навчальний рік, який затверджується на зборах академічної групи (необхідно враховувати плани з виховної роботи факультету й університету); стежити за виконанням плану, у процесі якого аналізувати ефективність виховної роботи, розвиток творчої ініціативи студентів із самоврядування; сприяти формуванню та розширенню активності студентського колективу академічної групи, розвитку прагнення до навчання, ініціативності, самостійності й організованості; виявляти нахили і здібності студентів, сприяти їх участі в роботі наукових гуртків, художній самодіяльності, спортивних секціях; формувати у студентів організаційні навички за допомогою більш широкого залучення їх у студентську наукову спільноту, спортивну й культурно-масову роботу; разом із деканатом та активом академічної групи вести цілеспрямовану роботу зі створення доброзичливої атмосфери в колективі, для чого постійно вивчати й аналізувати внутрішньо колективні відносини шляхом вивчення особистих справ студентів, спостереження, обміну думками й соціологічного опитування і таким чином добиватися здорового психологічного клімату в групі, заснованого на взаємній повазі, дружбі та взаємодопомозі; проводити індивідуальну роботу зі студентами; тримати під контролем успішність студентів, установлювати контакти з відповідними кафедрами з метою створення належних умов для навчання, надання необхідної допомоги, проводити окрему роботу з обдарованими студентами;

- організовувати допомогу та взаємодопомогу у навчальній групі, особисто впливати на студентів, які не встигають без поважних причин;
- висловлювати свої рекомендації академічній групі щодо проведення виховних годин, бути присутнім на них, сприяти залученню студентів до факультетських та загально університетських заходів;
- піклуватися про житлово-побутові умови студентів, про їх культурний відпочинок, брати участь у розподілі місць у гуртожитку, періодично відвідувати його і чергувати відповідно до графіка;
- вносити пропозиції щодо відзначення і заохочення кращих студентів, брати участь у складанні характеристик студентів академічної групи;
- нести відповідальність за свою роботу перед деканатом і кафедрою;
- брати участь разом зі студентами у заходах, які проводяться в університеті;
- інформувати деканат, керівництво кафедри про навчально-виховну роботу, яка проводиться в академічній групі, морально-психологічний стан у групі, запити та настрої студентів;
- захищати правові і соціальні інтереси! студентів;
- скласти семестровий план роботи наставника, затверджувати його в установленому порядку, організовувати його виконання;
- вести журнал планування й обліку роботи наставника;
- повсякденно підвищувати свою кваліфікацію, розширяти політичний та культурний світогляд; брати активну участь у роботі семінару наставників;

- періодично звітувати перед деканатом (радою наставників).

Наставники академічних груп (особливо перших та других курсів) значну увагу повинні приділяти:

- ознайомленню студентів з історією та традиціями університету, інститутів, факультетів і кафедр, перспективами їх розвитку;
- наданню допомоги деканату у підборі активу навчальної групи та курсу;
- детальному ознайомленню студентів із характером та особливостями їх навчання, режимом навчання й відпочинку, організацією самостійної роботи тощо;
- ознайомленню студентів зі, структурою, організацією та діяльністю студентської наукової спільноти, спортивних секцій, художньою самодіяльністю тощо;
- ознайомленню студентів (із залученням працівників бібліотеки університету) з роботою бібліотеки, порядком і методами користування бібліотечним фондом, прийомами самостійної роботи з книгою, порядком отримання, здачі та зберігання книг;
- розкриттю особливостей вивчення загальнонаукових, спеціальних і гуманітарних дисциплін;
- наданню допомоги студентам у швидкому входженні їх у ритм освітнього процесу та розпорядку роботи університету, факультету, курсу й навчальної групи;
- установленню контактів з іншими викладачами, які проводять заняття в академічній групі, для узгодження методів індивідуальної роботи з кожним студентом;
- участі в організації днів кафедри, факультету;
- виконанню у повному обсязі плану роботи наставника в академічній групі на семестр і навчальний рік, веденню обліку групових та індивідуальних заходів, що проводяться, у спеціальному журналі.

Наставник академічної групи має право:

- звертатися з пропозиціями в деканат і ректорат з питань покращення організації та проведення навчально-виховного процесу;
- подавати пропозиції декану факультету про переведення студентів на наступний курс, їх заохочення, покарання або відрахування;
- ставити перед керівництвом кафедри, факультету й університету питання та вносити пропозиції з покращення матеріально-побутових умов студентів та задоволення їх культурних запитів;
- за попереднім узгодженням з викладачем бути присутнім на лекціях, практичних та лабораторних заняттях, семінарах, заліках та іспитах у навчальній групі;
- у випадку необхідності використовувати (спільно з керівництвом деканату) можливість для встановлення контактів (безпосередньо або поштою) з батьками або родичами будь-якого студента навчальної групи;
- брати участь у засіданнях кафедр та вчених рад інститутів та факультетів під час обговорення питань організації освітнього процесу за кредитно-

модульною системою й підведення підсумків виконання індивідуальних навчальних планів студентів;

- брати участь у розподілі та направленні студентів на навчальну практику;
- користуватися всіма необхідними даними, які є на факультеті (основними біографічними та особистими даними кожного студента навчальної групи, даними з обліку й контролю поточної, модульної та семестрової успішності студентів; участі в науковій роботі тощо).

На першому курсі навчання основними завданнями роботи є:

- ознайомлення студентів з моделлю фахівця та роз'яснення їм основних положень кредитно-модульної системи організації освітнього процесу;
- роз'яснення особливостей навчання на першому курсі;
- вивчення особистих якостей та особливостей характеру студентів;
- надання допомоги деканату з формування у студентів етичних якостей, цінностей та правил поведінки в колективі, роз'яснення вимог до тих, хто мешкає в гуртожитку;
- роз'яснення особливостей навчання в університеті, вимог, які пред'являються до студентів, їх прав та обов'язків;
- розвиток у студентів оптимальних потреб, залучення їх до розумової та фізичної праці;
- ознайомлення студентів з історією України, історичними традиціями м. Києва та Київської області, культурними закладами та молодіжними організаціями;
- залучення студентів до художньої самодіяльності та спортивно-масової роботи тощо;
- проведення днів кафедр, дисципліни яких викладаються на першому курсі.

На другому курсі навчання в процесі роботи наставника вирішуються виховні завдання, які викладено, вище з обов'язковим урахуванням досягнутого на першому курсі рівня виховання студентів, додатково вирішуються наступні завдання:

- роз'яснення особливостей навчання на другому курсі; роз'яснення студентам завдань наукової роботи, особливостей їх роботи в наукових гуртках;
- ознайомлення зі специфікою наукової роботи на кафедрах, науковими та навчально-лабораторними базами кафедри, залучення студентів до роботи з їх удосконалення;
- проведення днів кафедр, дисципліни яких викладаються на другому курсі.

На третьому курсі навчання у процесі роботи наставника вирішуються виховні завдання, які викладено у попередніх пунктах, з урахуванням досягнутого рівня виховання студентів на перших двох курсах. Додатково вирішуються наступні завдання:

- роз'яснення особливостей навчання на третьому курсі;
- надання допомоги студентам під час вибору тематики курсових робіт;
- проведення днів кафедр, дисципліни яких викладаються на третьому курсі.

На четвертому курсі навчання у процесі роботи наставника вирішуються всі вищевказані виховні завдання з урахуванням досягнутого рівня виховання студентів на перших трьох курсах. Додатково вирішуються наступні завдання:

- роз'яснення особливостей навчання на четвертому курсі;
- роз'яснення завдань щодо необхідності й важливості практичної підготовки та кваліфікаційної роботи у справі становлення випускника університету;
- роз'яснення етичних норм поведінки випускника університету у майбутній професійній діяльності;
- проведення днів кафедр, дисципліни яких викладаються на четвертому курсі.

Під час навчання в магістратурі у процесі роботи наставника вирішуються такі ж навчально-виховні завдання, як і на попередніх курсах навчання в бакалавраті. Суворо враховується при цьому досягнутий рівень виховання студентів-магістрів. Додатково вирішуються наступні завдання:

- роз'яснення особливостей навчання в магістратурі курсі;
- надання студентам допомоги в усвідомленні себе фахівцями у сферах майбутньої професійної діяльності;
- докладання зусиль з розвитку у студентів університету громадянських якостей та виховання в них почуття національної гідності, патріотизму та гуманізму;
- закріплення професійної етики, норм поведінки та професійних навичок випускника на роботі, у громадських місцях та в побуті;
- розвиток загального та культурно-естетичного світогляду;
- проведення днів кафедр, дисципліни яких викладаються під час навчання в магістратурі.

6.3. Критерії оцінювання рівнів ефективності виховного процесу

Оцінювання діяльності викладача-наставника академічної групи здійснюється в кінці кожного семестру деканом факультету та семінаром наставників. Критеріями ефективності управління системою виховної роботи на рівні наставника академічної групи є:

- рівень вихованості майбутніх фахівців;
- активність, згуртованість групи, суспільно-корисний характер діяльності групи;
- стабільний режим роботи академічної групи, відсутність серйозних випадків порушень навчальної та трудової дисципліни студентами;
- позитивна мотивація навчально-виховної діяльності студентів, що виявляється у навчально-пізнавальній, науково-дослідній та інших видах діяльності;
- мікроклімат у групі, що сприяє самореалізації особистості кожного студента;
- різноманітність форм виховної та поза аудиторної роботи, що сприяє самореалізації особистості кожного студента;
- діяльність студентського самоврядування у групі;

- участь групи у загально університетських заходах;
- сприятливі умови проходження адаптаційного періоду студентами I-го курсу;
- набуття студентами досвіду соціальної поведінки.

Результатом виховної діяльності наставника повинен бути високий рівень вихованості студентів. Під **вихованістю** в педагогічному розумінні мають на увазі комплексну властивість особистості, яка характеризується наявністю і рівнем сформованості в неї суспільно значущих якостей, що відображають мету виховання.

За несумлінне ставлення до виховної роботи в групі наставник за поданням заступника декана з виховної роботи звільняється від виконання обов'язків наказом ректора університету. У випадку тривалої відсутності наставника на роботі, деканат факультету вирішує питання про тимчасову заміну або призначення нового наставника.

Заміна викладачів-наставників здійснюється за заявою самого наставника, підписаною директором інституту, деканом факультету, із зазначенням причини. Новий наставник, приступаючи до роботи у групі, повинен вивчити досвід, форми та методи роботи попереднього наставника, морально-ділові та особисті якості студентів групи.

Оцінка роботи наставника враховується адміністрацією університету під час рекомендації його кандидатури для укладення договору (контракту) на новий термін. У випадку розбіжності в оцінці діяльності та результатів виховної роботи між адміністрацією та наставником, останній має право апелювати до вченої ради інституту чи факультету університету. Адміністрація за особливі успіхи у виховній роботі студентів за поданням директора інституту або декана факультету, проректора з навчально-виховної роботи, за клопотанням директора ННЦ ВР і СР може нагороджувати грамотами та встановлювати наставникам грошові доплати та премії.

Не менш ніж один раз на семестр проводити аналіз якісного стану виконуваної роботи. У випадку погіршення якості роботи надбавка зменшується або повністю відміняється.

7. Структура і керівництво виховною роботою у вищому навчальному закладі

7.1. Організацію виховної роботи в університеті очолює проректор з навчально-виховної роботи, який несе персональну відповідальність за виконання покладених завдань.

7.2. Організація виховної роботи в інститутах та на факультетах покладається на директора Навчально-наукового центру виховної роботи і соціального розвитку університету та на заступників директорів інститутів, деканів факультетів з виховної роботи.

7.3. Ректорат, директорати, деканати працюють у тісній взаємодії з підрозділами та службами університету стосовно питань, пов'язаних з підтримкою виховної діяльності та виконанням покладених на них завдань і

функцій.

7.4. За напрямами виховної роботи створюються міжфакультетські центри, різнопрофільні клуби для студентської молоді.

7.5. До організації виховної роботи та участі в ній на громадських засадах залучаються студенти та викладачі університету, представники соціальних партнерів, з якими співпрацюють ректорат, директорат інститутів, деканат факультетів, студентська організація студентів.

8. Контроль за організацією та здійсненням виховної роботи в університеті

8.1. Контроль за організацією виховного процесу у колективах університету здійснюється ректором та проректором з навчальної і виховної роботи, директором Навчально-виховного центру виховної роботи і соціального розвитку.

8.2. Ректорат, директори, деканати звітують про стан виховної роботи в студентських колективах та з наставниками на засіданнях Вченої ради інститутів, факультетів та університету, ректоратах.

Проректор з навчальної і виховної роботи

С.М. Кваша